

Basala hygienrutiner och klädregler på operationsavdelning Akademiska sjukhuset och Lasarettet i Enköping

Syfte

Syftet med de basala hygienrutinerna och klädreglerna är att förhindra smittspridning och vårdrelaterade infektioner samt att även ge ett professionellt intryck.

På alla operationsavdelningar gäller även ["Basala hygienrutiner och klädregler allmänna"](#).

Ledningens ansvar

Arbetsgivaren har enligt lagen skyldighet att tillhandahålla utrustning och material som möjliggör en säker arbetsmiljö och en säker miljö för patienterna. Ledningen har ansvar över att utrustning och material finns i tillräcklig mängd, används på rätt sätt och i rätt situation.

Den anställdes ansvar

Den anställda är enligt lagen skyldig att följa gällande föreskrifter samt använda den personliga skyddsutrustning som krävs.

Den anställda är skyldig att följa Region Uppsalas basala hygienrutiner och klädregler.

Lokala hygienrutiner och klädregler på operationsavdelning vid Akademiska sjukhuset

Dessa regler behöver tillämpas och anpassas till lokala förhållanden och situationer, som är specifika för varje operationsavdelning, på Akademiska sjukhuset. I lokaler som delas av flera verksamhetsområden behöver reglerna förankras och fastställas så att alla yrkesgrupper som vistas i lokalerna har tydliga regler att förhålla sig till.

På varje operationsavdelning ska berörda verksamhetschefer ta fram en tydlig lokalt anpassad rutin om hur de sjukhusövergripande rutinerna ska tillämpas. Dessa rutiner tas fram i samråd med vårdhygien och verksamhetschef.

A Klädregler

Grundregel: Specialarbetsdräkten som är en medicinteknisk produkt får inte användas utanför operationsavdelningen.

Specialarbetsdräkt

Alla som arbetar på en operationsavdelning ska bära specialarbetsdräkt avsedd för operationsavdelningar. Specialarbetsdräkten är en medicinteknisk produkt och tillhandahålls av arbetsgivaren och ska vara godkänd enligt SS-EN 13795. Landstinget tillhandahåller specialarbetsdräkt av två typer:

1. Specialarbetsdräkt av flergångsmaterial som tvättas av tvätteri (Mertex™)
2. Specialarbetsdräkt av engångsmaterial som kasseras efter varje användning.

Alternativ 2 är tätare än alternativ 1. Ju tätare specialarbetsdräkt desto mindre risk för postoperativa infektioner. En lokal rutin ska upprättas på varje operationsavdelning om vilken specialarbetsdräkt (alternativ 1 eller alternativ 2) som gäller vid ren infektionskänslig kirurgi.

På operationssalen måste all personal i salen använda beslutad specialarbetsdräkt. Operationsblusen ska vara nedstoppad i byxorna eller vara försedd med mudd i midjan. Ren kortärmad undertröja får bäras under operationsblusen. Byxben får inte vara upprullade. Strumpor ska bäras under arbetsdräkten. Specialarbetsdräkten får inte förvaras i omklädnings-skåp.

Vid ren infektionskänslig kirurgi ska operatörer, assistenter och operationssjuksköterskor alltid vara nyombytta för att förhindra kontaktsmitta till operationssåret.

Byt specialarbetsdräkt och undertröja dagligen och under arbetspasset om de blivit våta eller fuktiga.

Utanför operationsavdelningen

- Specialarbetsdräkt får inte bäras utanför operationsavdelningen.
- Specialarbetsdräkt får inte användas vid arbete på mottagningar och vårdavdelningar.
- Specialarbetsdräkt får inte kombineras med andra sjukhuskläder.
- Specialarbetsdräkt får inte bäras i cafeterior eller i personalmatsalar.
- Specialarbetsdräkten får inte bäras utomhus.

Endast korta ärenden utanför operationsavdelningen är tillåtet iklädd specialarbetsdräkt. Till korta ärenden räknas att köpa mat och tjänsteärenden kopplat till arbetspasset. Då ska en ren, vit, knäppt långärmad skyddsrock av engångsmaterial användas utanpå specialarbetsdräkten. Mössa och munskydd som är av engångsmaterial skall då tas av.

Släng skyddsrocken av engångstyp efter användning. Man får med andra ord inte sitta på balkonger iklädd operationskläder, även om man har skyddsrock.

Vid patientkontakt utanför operationsavdelningen ska ett skyddsförkläde av engångsmaterial bäras utanpå specialarbetsdräkten. Alternativt kan en skyddsrock av vätsketätt eller vätskeavvisande material användas.

Om specialarbetsdräkten har använts utan skyddskläder i patientkontakt, exempelvis på en vårdavdelning, mottagning, intensivvårdsavdelning eller vid akututryckning, ska den bytas vid återkomsten till operationsavdelningen.

Värmeplagg

Se "[Basala hygienrutiner och klädregler allmänna](#)"

B Skyddsutrustning

Huvudbonad

Operationsmössa/hjälm av engångstyp ska alltid användas av all personal på operationsavdelningen. Allt hår skall vara instoppat. Personer med skägg skall alltid använda hjälm och skägget ska vara täckt.

Vid ren infektionskänslig kirurgi ska all personal som vistas i operationssalen och i uppdukningsrummet använda hjälm.

Munskydd

Munskydd klass II eller klass IIR enligt SS-EN 14683 ska bäras av all sterilklädd personal vid alla operationer. Personal som befinner sig ≤ 1 meter från operationssåret och sterilt material ska bära munskydd.

Vid ren infektionskänslig kirurgi ska all personal som vistas i operationssalen och i uppdukningsrummet använda munskydd.

[Andningsskydd \(FFP3\)](#) ska användas vid luftburen smitta och laserbehandling för att förhindra inandning av laserrök. Detta gäller även vid andra elektrokirurgiska ingrepp där rök bildas och punktutsug saknas.

Operationsrock

Steril operationsrock av engångstyp ska bäras av all personal som deltar i arbetet i operationssåret. Använd en steril operationsrock med vätsketät front och ärm när risken för genom-fuktning är stor, liksom vid operation i vävnad med förekomst av bakterier, till exempel i tarmen, eller i infekterad vävnad.

Operationshandskar

Använd dubbla operationshandskar för att minska risken för smitta i samband med stickande och skärande material. Latexfria operationshandskar rekommenderas med anledning av risken för latexallergier.

Skor

Arbetskor ska vara rena och får inte användas utomhus. Skor bör ha hel ovansida för att skydda fötterna mot blodstänk och skador från tappade vassa föremål.

Besökare

Besökare ska ta på sig blå besöksrock av engångstyp och mössa med allt hår instoppat. Besökare med smutsiga ytterskor ska använda skoskydd. Handdesinfektion ska utföras efter att skoskydd tas på och av.

C. Preoperativ handdesinfektion

Alkoholhaltiga handdesinfektionsmedel (metod 1 nedan) är förstahandsval vid preoperativ handdesinfektion. Handdesinfektion kan göras enligt två olika metoder:

Metod 1 för handdesinfektion (använd flytande tvål)

Före dagens första operation, vid operation efter längre uppehåll samt om föregående operation har varit långvarig .

1. Skölj händer och underarmar i rinnande vatten.
2. Rengör naglarna vid behov. Naglarna ska vara rena och kortklippta. Använd fabriksren nagelpetare, använd inte nagelborste.
3. Tvätta händer och underarmar med flytande tvål.
4. Skölj händer och underarmar i rinnande vatten. Håll händerna så att vattnet rinner från händerna mot armbågarna.
5. Torka torrt.
6. Desinfektera händer och underarmar rikligt med ett alkoholbaserat huddesinfektionsmedel. Gnid in händer och underarmar under minst 3 minuter enligt ett schema som säkerställer att desinfektionsmedlet når hela den avsedda hudytan. Om huden hinner bli torr dessförinnan, vilket är vanligt, tas mer desinfektionsmedel.

Mellan två operationer

Desinfektera händer och underarmar rikligt med ett alkoholbaserat huddesinfektionsmedel. Gnid in händer och underarmar under minst 3 minuter enligt ett schema som säkerställer att desinfektionsmedlet når hela den avsedda hudytan. Om huden hinner bli torr dessförinnan, vilket är vanligt, tas mer desinfektionsmedel.

Metod 2 för handdesinfektion (använd flytande klorhexidintvål)

Före varje operation.

1. Skölj händer och underarmar i rinnande vatten.
2. Rengör naglarna vid behov. Naglarna ska vara rena och kortklippta. Använd fabriksren nagelpetare, använd inte nagelborste.
3. Tvätta händer och underarmar rikligt med flytande klorhexidintvål.
4. Skölj händer och underarmar i rinnande vatten. Håll händerna så att vattnet rinner från händerna mot armbågarna.
5. Tvätta händer och underarmar rikligt med flytande klorhexidintvål
6. Skölj händer och underarmar i rinnande vatten. Håll händerna så att vattnet rinner från händerna mot armbågarna.
7. Torka torrt med en steril handduk.

Litteratur, författningar

[SOSFS 2015:10](#) Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg. Hämtad 2017-09-28

Folkhälsomyndigheten "[Att förebygga vårdrelaterade infektioner](#)" Hämtad 2017-09-29

Vårdhandboken – [Personalföreskrifter på operationsavdelning](#) Hämtad 2017-09-29